

KS § 210

Regional utvecklingsstrategi (RUS) Västmanlands län – för yttrande
Dnr 183/19

Region Västmanland har översänt Regional utvecklingsstrategi (RUS) Västmanlands län till bland annat Hallstahammars kommun för yttrande. Yttrandet ska ha inkommit till Region Västmanland senast den 15 oktober 2019. Strategin har tagits fram genom en bred dialog med länets kommuner, företag, lärosäten, folkhögskolor, föreningar, organisationer och civilsamhället.

Region Västmanland har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet i länet. I uppdraget ingår att ta fram en regional utvecklingsstrategi i samråd med länets aktörer och samordna insatserna för genomförandet. Arbetet med regional utveckling är till för alla i länet. Den regionala utvecklingsstrategin är en övergripande och långsiktig strategi som pekar ut hur vi – Region Västmanland, kommuner, näringsliv, myndigheter, universitet, folkbildningar, föreningsliv och civilsamhället – tillsammans vill möta regionens utmaningar och utveckla vårt län.

Strategin innehåller regionens vision: Ett livskraftigt Västmanland. Visionen uppnås genom tre målområden:

- Ett välmående Västmanland
- Ett tillgängligt Västmanland
- Ett nyskapande och tillväxt drivet Västmanland

I strategin beskrivs även hur arbetet genomförs genom delmål och prioriterade mål. Region Västmanland önskar särskilt synpunkter på följande frågor:

- Beskriver strategin de utmaningar den regionala utvecklingen i Västmanland står inför?
- Är de föreslagna målen och delmålen relevanta?
- Bidrar målen till att regionen får ett tydligt fokus i arbetet framåt?
- Är struktur, omfång och språk förståeligt och lättillgängligt?

Kommunstyrelseförvaltningen bemöter i skrivelse den 2 oktober 2019 ovanstående frågeställningar.

Barn- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, bygg- och miljönämnden, socialnämnden och tekniska nämnden har yttrat sig över handlingsplanen. Samtliga har beslutat att överlämna respektive förvaltnings skrivelse som sitt yttrande. Tekniska nämnden beslutade även att uttala att många av skrivningarna blir för generellt och otydligt hållna vilket gör det svårt för nämnden att använda den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) som vägledning.

Forts KS § 210

Arbetsutskottet beslutade den 7 oktober 2019 § 162 att överlämna ärendet till kommunstyrelsen utan eget förslag.

Förslag till yttrande har upprättats.

Catarina Pettersson (S) yrkar att upprättat förslag ska överlämnas till Region Västmanland som kommunstyrelsens yttrande och att övriga nämnders synpunkter sänds med till regionen.

Hans Strandlund (M) yrkar att eget presenterat förslag till yttrande ska överlämnas till Region Västmanland som kommunstyrelsens yttrande, en till ärendet hörande bilaga.

Sedan propositionsordningen godkänts beslutar kommunstyrelsen med bifall till Catarina Petterssons (S) yrkande och avslag på Hans Strandlunds (M) yrkande.

Kommunstyrelsen beslutar således

att sitt yttrande över Regional utvecklingsstrategi (RUS) Västmanlands län överlämna skrivelse daterad den 2019-10-11 och i övrigt sända med nämndernas synpunkter.

Mot beslutet reserverar sig Hans Strandlund (M).

Exp till: Region Västmanland (skrivelse)
Barn- och utbildningsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Bygg- och miljönämnden
Socialnämnden
Tekniska nämnden
Kommunstyrelseförvaltningen

Yttrande över Regional Utvecklingsstrategi: Ett livskraftigt Västmanland

Allmänt

Strategin har en tydlig struktur och upplägg med Agenda 2030 och digitalisering som knyter samman och skapar en gemensam bas för de olika regionala aktörerna att mötas i. Det är en bra struktur med målområden och delmål som förtydligar och konkretiserar framtidsvisionen och vad som är viktigt att följa under vägen. Under det inledande kapitlet saknar vi en tydlig beskrivning av syftet med den regionala utvecklingsstrategin. Syftet bör uttala varför strategin är viktig och vilken funktion den kan fylla för regionens aktörer.

Strategin genomsyras av ett fokus av *tillsammans* vilket är en grundläggande förutsättning för att strategin ska få genomslagskraft. En central framgångsfaktor i arbetet är att samtliga berörda parter känner sig delaktiga och tar ett gemensamt ansvar för genomförandet av strategin. I beskrivningen kring uppföljning som även inkluderar lärandeplaner finns ett fokus att lära under arbetets gång, vilket är positivt. Detta avsnitt behöver dock utvecklas i förslaget med en övergripande beskrivning av *hur* arbetet med lärandeplaner ska byggas upp, hur ansvar och roller ser ut, samt en översiktlig tidplan för framtagandet. Detta för att underlätta för de deltagande aktörernas planering av kommande verksamhetsår. Vi saknar även en beskrivning av processen kring framtagande av handlingsplaner kopplat till strategin och vill betona vikten av att kommunerna är delaktiga i framtagandet, givet var och ens förutsättningar.

Vidare ser vi ett behov av att förstärka och förtydliga jämställdhetsdimensionen i strategins målområden, inte minst genom att tydliggöra kopplingen mellan strategins målbilder 2030 till målsättningarna i mål 5 i Agenda 2030. Jämställdhetsdimensionen är av central betydelse i samtliga tre målområden.

Beskriver strategin de utmaningar den regionala utvecklingen i Västmanland står inför?

I strategin görs en till stora delar tydlig och välformulerad beskrivning av Västmanland idag. Både styrkor och svagheter belyses vilket skapar en trovärdig och välbalanserad bild och inger samtidigt en positiv framtidsbild med redan befintliga möjligheter. Dock ser vi vissa behov av tillägg eller förtydliganden, vilka beskrivs nedan.

En viktig utmaning att ytterligare beskriva är kopplad till avsnittet om Västmanlands län och omvärlden (avsnitt 1.2). Förslaget innehåller en beskrivning av de storregionala kopplingarna. En minst lika viktig del är de samarbeten som är interkommunala och som även till stor del är länsöverskridande. När det gäller Västmanlands län finns exempelvis etablerad och långtgående samverkan inom Fyra Mälärstäder (4M), Fördjupad samverkan i Västra Mälardalen, samt samarbeten i länsöverskridande förbund i olika delar av länet. Här blir det viktigt att belysa hur

dessa förhåller sig till och påverkar det regionala utvecklingsarbetet. Om dessa samarbeten endast löper parallellt med den regionala strategin finns risker för suboptimering och missade effekter för länet. Den regionala strategin kan där istället bli en viktig samlande plattform för att i ett regionalt perspektiv dra än mer nytta av de redan etablerade samverkansformerna och där så är möjligt öka utbytet av samverkan mellan de större nätverken och mindre aktörer.

Beskrivningen av den ökade globaliseringen (2.1) skulle kunna nyanseras ytterligare genom att tydligare även innefatta hur den ökade globaliseringen påverkar länet ur ett socialt perspektiv. Risker för ökade klyftor och social oro nämns och det vore intressant att få en något tydligare bild kring vilka möjligheter och eventuella utmaningar Västmanlands län har kring detta framöver. Det globala får i ökad utsträckning lokala konsekvenser i en betydligt större omfattning och mer direkta följder idag än för bara ett par decennier sedan. Det inverkar även till stor del på de målområden som adresseras i strategin, inte minst kopplat till Ett välmående Västmanland.

I beskrivningen av området jämlikhet, sammanhållning och tillit (2.2) belyses problematiken kring att människors tillit till varandra och till samhällets institutioner börjar minska och i vissa delar av befolkningen minskar den mer än andra. Här ser vi ett behov av att komplettera med en bild av hur den eventuellt bristande eller minskade tilliten till samhällets institutioner ser ut i Västmanland och vilka konsekvenser som kan ses utifrån det.

Skolsegregation utifrån socioekonomisk bakgrund och skolans möjlighet att kompensera för alla elevers förutsättningar beskrivs som en viktig utmaning för skolan (2.3), vilket vi instämmer i. Ytterligare en utmaning som berör flera olika områden, men även skolans, är barn och ungas psykiska hälsa. Här ser vi behov av att tydligare koppla skolans utmaningar till barn och ungas uppväxt- och livsvillkor.

En förutsättning för att nå visionen om ett livskraftigt Västmanland är tillgång till bostäder för alla. Hallstahammars kommun anser att bostadsfrågan skulle kunna lyftas tydligare i beskrivningen av utmaningarna i Västmanland.

Utmaningen som beskrivs kring en åldrande befolkning behöver utvecklas genom att tydligt lyfta fram vikten av främjande och förebyggande insatser och att där belysa kopplingen till smarta lösningar för bra och anpassade bostäder, goda kommunikationer och digitala lösningar. Utöver att i framtiden tillgodose behoven av vård och omsorg är det av yttersta vikt att även genom förebyggande insatser bromsa behoven, vilket är viktigt ur såväl ett samhällsekonomiskt perspektiv som för den enskildes förmåga att vidmakthålla sin självständighet och delaktighet i samhället.

Teknikutvecklingen och digitaliseringen innebär en omvälvande transformation av samhället vilket kommer att påverka samtliga samhällssektorer. Här ser vi ett behov av att såväl i avsnitt 2.5 som 3.2 tydligare belysa vikten av den aktiva roll som parterna inom ramen för strategin har i denna transformation, samt vikten av en stark samverkan inom länet. Inledningsvis under punkten 2.5 anges att "Teknologi, innovation och digitalisering erbjuder stora möjligheter för framtidens välfärdssamhälle." Vi föreslår att det ändras till "*Teknologi, innovation och digitalisering innebär viktiga möjligheter för att klara utmaningarna för framtidens välfärdssamhälle.*" Vidare föreslås att sista meningen under punkten 2.5 ändras till "*Genom att dra maximal nytta*

av utvecklingen samtidigt som vi förebygger digitalt utanförskap stärker vi den digitala omställningen i Västmanlands län”.

Hallstahammars kommun ställer sig i övrigt positiva till strategins utgångspunkter i Agenda 2030 och den digitala omställningen. Dock ser vi även samverkan, samplanering och samskapande som en grundförutsättning för att nå strategins vision och mål, Vi föreslår att samverkan och dialog (som beskrivs i 5.2) läggs till som en grundförutsättning som *Samverkan och dialog – det förverkligande verktyget*, eller liknande. Tillägget syftar till att belysa och trycka extra på det ansvar alla aktörer har för att strategin ska kunna förverkligas.

Är de föreslagna målen och delmålen relevanta?

Ett välmående Västmanland (4.1)

Hallstahammars kommun ställer sig positiv till att barnrättsperspektivet lyfts. Uppväxtvillkor som utgår från barnens rätt är viktigt att lyfta. Rättighetsperspektivet kan även ses i det avsnitt kring att minska ojämlikhet i livsvillkor och resurser.

Att bygga livsmiljöer och planera samhället med utgångspunkt från olika perspektiv ser Hallstahammars kommun som avgörande för att nå ett hållbart samhälle. Det är viktigt att planera och bygga för att stärka den sociala sammanhållningen och förbättrad hälsa men också för att ge förutsättningar för tillgång till bostäder utifrån olika livsskederna och behov.

Gällande service och kvalitet, välfungerande och likvärdig välfärd och offentlig service samt tillit till demokrati och samhällets institutioner, delar Hallstahammars kommun uppfattningen att detta är viktiga framtidsfrågor. Olika aktörer har olika möjligheter och förutsättningar för att utveckla likvärdig välfärd och offentlig service. Här krävs samverkan och samarbete med länets alla invånare i fokus. Hallstahammars kommun välkomnar nya innovativa och nyskapande samarbeten, constellationer och lösningar som inkluderar många olika aktörer i samhället, för att gemensamt hantera de stora framtidsfrågorna kring välfärd, service och kvalitet. Vi ser det som viktigt att ta utgångspunkt i att utveckla befintliga forum, men också identifiera samarbeten där vi kan bryta ny mark och välvilligt delar med oss av nya kunskaper och innovationer.

Flera av utmaningarna som är kopplade till området Ett välmående Västmanland handlar om att det finns skillnader mellan olika grupper inom exempelvis hälsa, uppväxtvillkor och tillit till andra och samhällsinstitutioner. Vi ser därför ett behov av att utveckla målskrivningarna till att även inkludera perspektivet att *minska skillnader* mellan olika grupper. Vidare att målet kring tillit kompletteras med tilliten till demokrati och samhällets institutioner. Kopplat till den demografiska utvecklingen, ser vi även ett behov av att ytterligare tydliggöra äldres behov och lyfta fram vikten av främjande och förebyggande insatser kopplat till målbilden om ett välmående Västmanland.

God hälsa är viktig faktor för ett välmående samhälle. Planering och byggande bör bland annat ha fokus på att minimera ansträngningarna i logistiken för den enskilde, vilket bör bidra till minskad stress. Såsom ovan nämndes är kollektivtrafik och ankny-

tande infrastruktur viktig. Underlätta också för den enskilde att enkelt kunna nå grönstrukturen för återhämtning och träning. Grönstruktur kan bland mycket annat ge friskare luft, men också en miljö med lägre bullernivåer. Den bullerutsatta människan är inte den friskaste människan, så därför bör tillgång till områden med låga bullernivåer värnas. Särskilt viktigt i tider av förtätning och höjda riktvärden för buller.

Ett tillgängligt Västmanland (4.2)

Hallstahammars kommun ser positivt på ambitionen att öka tillgänglighet inom länet då det skapar större rörlighet som i sin tur skapar möjlighet både för arbetsmarknaden, näringsliv och människors hälsa och kulturliv. En förutsättning för att öka tillgängligheten är att på ett jämlikt sätt knyta ihop och sammankoppla stad och landsbygd utifrån olika lokala behov. I texten står det som delmål att öka tillgången till värdefulla natur- och kulturmiljöer som blir ett syftningsfel. Texten måste ändras till att: Öka tillgängligheten till värdefulla natur- och kulturmiljöer.

Ett av de prioriterade delmålen är att öka kollektivtrafikens marknadsandel. Hallstahammars kommun ser behov av att utveckla det prioriterade delmålet med ett större fokus på att öka det kollektiva resandet med ett "hela resan" perspektiv, samt att utbyggd kapacitet motsvarar resenärernas efterfrågan. Volymen pendlare i relationerna Hallstahammar, Surahammar, Västerås är sammantaget störst i Västmanland. Utifrån marknadsandelen för kollektivtrafiken finns stor potential i att ytterligare öka den volymen genom aktivt arbete med att främja och tillgängliggöra resandet för resenärerna.

Vidare ser vi behov av att utifrån ett stad-landsbygd perspektiv komplettera målområdet med en skrivning om att en viktig del är att öka möjligheterna att nyttja fossilfria färdssätt och att i det avseendet verka för att exempelvis resurser för gas, HVO och laddinfrastruktur för elbilar utvecklas i hela länet.

Hallstahammars kommun ser också positivt på att lyfta utbyggnad och tillgänglighet till bredband vilket är avgörande för tillgång till digitaliseringens utveckling. Det är bra och viktigt att även frågan kring ett digitalt innanförskap inkluderas och lyfts då det är och kommer bli än mer grundläggande för att kunna ta del av det samhälle vi lever i. Här ser vi dock behov av att koppla delmålet för Västmanlands del till den nationella strategin för bredbandsutbyggnad, vilken anger att år 2025 bör alla Sveriges hushåll ha tillgång till snabbt bredband. Detta mål bryts sedan ner till att 98 % av hushållen ska ha tillgång till 1Gbit/s, 1,9 % till 100 Mbit/s, samt 0,1 % till 30 Mbit/s. Hallstahammars kommun anser att delmålet i strategin för Västmanlands län bör anpassas till målnivåerna i den nationella bredbandsstrategin och att målet tidsätts till 2025. Detta är viktigt för att skala upp arbetet på regional nivå mot att nå en utbyggnad av de mer svårtillgängliga hushållen. Kopplat till denna målsättning är det även viktigt att beakta teknikneutraliteten som även är en utgångspunkt i den nationella strategin.

Den nationella bredbandsstrategin anger även att regionala strategier bör innehålla en beskrivning av utbyggnadsbehovet av såväl fast som trådlöst bredband. En sådan beskrivning saknas i nuvarande förslag och bör kompletteras.

Ett nyskapande och tillväxtdrivet Västmanland (4.3)

Hallstahammars kommun delar bilden av att möjligheter och förutsättningar till ett livslångt lärande, att mer effektivt ta tillvara på människors kultur och kompetens, nytänkande samarbeten mellan olika näringar och sektorer, utbildning och kompetensförsörjning i samverkan med näringslivet är viktiga delar för att nå ett nyskapande och tillväxtdrivet Västmanland.

Vi efterlyser dock något mer offensiva nivåer på de delmål som satts upp inom detta område, förslagsvis genom att ange tydligare etappnivåer för sysselsättningen, minskningen av utsläpp och matchningsproblematiken på arbetsmarknaden.

Ett prioriterat målområde är att öka andel elever som fullföljer sina studier med godkända resultat och Hallstahammars kommun menar att skolan och utbildningssektorn har mycket att bidra och tillföra för att på lång sikt nå önskvärd utveckling inom området. Detta både i kompetensförsörjningsfrågan men också i arbetet att nå en grön omställning och i framtagandet av nya innovativa lösningar och angreppssätt inom området.

Kopplat till delmålet om utbildning ser vi ett behov av att komplettera skrivningen så att hela utbildningskedjan blir en del av målsättningen, genom att exempelvis även inkludera genomströmning i gymnasiet. Det är en grundförutsättning för att lyckas uppnå mål om ökad sysselsättning och höja utbildningsnivån i länet.

I Västmanland 2030 beskrivs i strategin ett län som är en konstnärlig och kreativ region med goda förutsättningar för de kreativa näringarna. Konst och kultur kan bli en tydligare resurs för måluppfyllelse. En gemensam större och långsiktig satsning på konst och kultur som vardaglig resurs i skolans undervisning bör få positiv påverkan på den regionala utvecklingen inte bara på konst- och kulturområdet utan även på flera av delmålen som är formulerade i den regionala utvecklingsstrategin för Västmanland. Användning av estetiska läroprocesser i undervisningen förutsätter elevens delaktighet, nyfikenhet och yttrandefrihet. Arbetssättet har en medveten pendling mellan reception, reflektion och, produktion, det håller samman olika erfarenhetsformer. Det stimulerar till att arbeta med olika uttryckssätt i hela processen och underlättar formativ bedömning. Att arbeta med estetiska läroprocesser är ett reflekterande arbetssätt eftersom det fokuseras på läroprocesserna och inte görandet. Ett framtagande av ett gemensamt arbetssätt för alla länets kommuner där konst och kultur kan bli en tydligare resurs och verktyg i det vardagliga lärandet. Detta skulle kunna bidra till högre kunskapsresultat i Västmanlands läns skolor.

Vi instämmer vidare i att fokus på socialt företagande för att växla upp samhällsnyttan ses som positivt, samtidigt som det är viktigt att hitta nya former och möjligheter tillsammans med de redan etablerade företagen och andra organisationer som genererar samhällsnytta.

Under detta område bör även en komplettering göras av utmaningen inom området vatten. Med fördel kan här strategins målbilder kring långsiktig hållbarhet och grön omställning knyta an till mål 6 i Agenda 2030 om rent vatten och sanitet. Vattendimensionen handlar både om att långsiktigt säkra tillgången till vatten och om att säkra kvalitén på vattnet. En komplettering kring

denna dimension är inte minst viktig då strategin i andra delar innehåller målsättningar om att öka sjöfart på Mälaren, vilken är dricksvattentäkt för miljontals invånare.

Bidrar målen till att regionen får ett tydligt fokus i arbetet framåt?

Vi anser att målen i stort bidrar till ett fokus på arbetet framåt. Värt att betona är dock att det endast är år 2030 som nämns som tidshorisont för att uppnå de tre målområdena. För att ge ytterligare tydlighet för de aktörer som ska arbeta enligt strategin kan det vara relevant att redogöra för vilka delmål som kan vara möjliga eller angelägna att uppnå på kortare sikt. Det är även viktigt att en planering för nästa fas, från ord till handling, initieras så snart som möjligt för att ge en rimlig planeringshorisont för samtliga berörda aktörer.

Är struktur, omfattning och språk förståeligt och lättillgängligt?

Strategins struktur är bra. Viktigt att beakta att kompletteringen efter denna remissprocess inte medför att omfånget på dokumentet utökas alltför mycket. Ett förslag kan då vara att göra en mer sammanfattande och lättillgänglig populärversion som lyfter fram utmaningar och målsättningar i kortare drag.

Hallstahammars kommun
Kommunstyrelsen

Catarina Pettersson
Kommunstyrelsens ordförande